

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Kzz 38/16-3

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnoga suda Senke Klarić-Baranović kao predsjednice vijeća te dr. sc. Zdenka Konjića i Ileana Vinja kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Martine Slunjski kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optužene M. L. M. i drugih, zbog kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. i drugih Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11., 144/12., 56/15. i 61/15. - dalje u tekstu: KZ/11), odlučujući o zahtjevu za zaštitu zakonitosti Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske od 9. kolovoza 2016. broj KZZ-DO-31/2016, podignutom protiv točke I. i II. izreke pravomoćnog rješenja Županijskog suda u Zagrebu od 17. svibnja 2016. broj K-Us-45/15, u sjednici održanoj 21. rujna 2017.,

p r e s u d i o j e :

Utvrđuje se da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan te da je pravomoćnim rješenjem Županijskog suda u Zagrebu od 17. svibnja 2016. broj K-Us-45/15 povrijeđen zakon i to u odnosu na odluku pod točkom I. izreke tog rješenja u odredbi članka 468. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda, 143/12., 56/13., 145/13. i 152/14. - dalje u tekstu: ZKP/08) u vezi s člankom 361. stavkom 3. ZKP/08, a u odnosu na odluku pod točkom II. povrijeđen zakon u odredbi članka 468. stavka 3. ZKP/08 u vezi s člankom 362. stavkom 2. ZKP/08, pa se rješenje u navedenim točkama ukida i predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Obrazloženje

Rješenjem Županijskog suda u Zagrebu od 17. svibnja 2016., broj 7 K-Us-45/15 u kaznenom predmetu protiv I okr. M. L. M. i dr. je na pripremnom ročištu odlučujući o izjavi za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka pod toč. I. na temelju čl. 361. st. 3. ZKP/08 odbijena izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, u odnosu na opt. Ž. Ž., dok je pod toč. II. na temelju čl. 362. st. 2. ZKP/08 izdvojena iz spisa predana izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka i sporazum oko potvrdnog očitovanja o optužnici na osnovi kojeg se očekuje izbor i odmjerenje blaže kazne u odnosu na opt. Ž. Ž. radi dostavljanja sucu istrage i čuvanja odvojeno od ostalih spisa.

Po toč. III, na temelju čl. 362. st. 2. u svezi čl. 361. st. 3. ZKP/08 iz spisa su izdvojeni zapisnici o ispitivanju Ž. Ž., u svojstvu svjedoka, od 8. svibnja 2014. s listova 5387-5388 spisa i od 17. srpnja 2014. s listova 7685-7690 i zapisnik o prvom ispitivanju Ž. Ž. od 18. srpnja 2014. s listova 7698-7701 i DVD o ispitivanju s lista 7703 spisa.

Protiv odluka pod toč. I. i II. izreke rješenja koje je u tom dijelu danom donošenja postalo pravomoćno, državni odvjetnik je podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08 u odnosu na obje točke, te zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08, također u odnosu na obje točke, time da se u odnosu na toč. I podnosi zbog nepravilne primjene čl. 361. st. 3. ZKP/08, a u odnosu na toč. II. zbog nepravilne primjene čl. 362. st. 2. ZKP/08.

Predložio je, da se navedene povrede utvrde te pobijano rješenje u tom dijelu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

U odnosu na odluku pod toč. III, državni odvjetnik (USKOK) podnio je žalbu o kojoj je ovaj sud odlučio svojim rješenjem broj I KŽ-Us-83/2016 na način da je prihvatanjem žalbe, odluku pod toč. III ukinuo.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti je osnovan.

Iako ovaj sud nalazi da prvostupanjski sud, suprotno tvrdnjama državnog odvjetnika, nije ostvario bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08, jer je za svoja stajališta iz kojih je donio odluke pod toč. I. i II. izreke, iznio određene i dostatne razloge, u pravu je državni odvjetnik da je donošenjem navedenih odluka prvostupanjski sud ostvario bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08 i to u odluci pod toč. I zbog nepravilne primjene odredbe čl. 361. st. 3. ZKP/08, a u odluci pod toč. II, zbog nepravilne primjene odredbe čl. 362. st. 2. ZKP/08.

U odnosu na odluku pod toč. I nije sporno, da sud i državni odvjetnik smatraju da izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka u konkretnom slučaju formalno pravno sadrži sve bitne elemente iz čl. 360. st. 4. ZKP/08, odnosno opis kaznenog djela koji je predmet optužbe u odnosu na opt. Ž. Ž., izjavu optuženika o priznanju krivnje za to kazneno djelo, sporazum o vrsti i mjeri kazne, sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, oduzimanju predmeta i troškovima postupka te potpis stranaka i branitelja optuženika.

Također nije sporno, da je za kazneno djelo davanja mita iz čl. 294. st. 1. KZ/11 za koje se opt. Ž. Ž. tereti, propisana kazna zatvora od 1 do 8 godina, te da su se stranke u navedenoj izjavi sporazumjele da se optuženiku za to kazneno djelo izrekne kazna zatvora u trajanju od jedne godine, time da se ta kazna, na temelju čl. 56. st. 2. i 3. KZ/11 neće izvršiti ukoliko optuženik u razdoblju od 4 godine ne počini novo kazneno djelo.

Prema tome, nije sporno, da je izjava stranaka i u dijelu sporazuma o vrsti i mjeri kazne te uvjetnoj osudi (čl. 360. st. 4. toč. 3. ZKP/08), i s obzirom na propisanu kaznu za terećeno kazneno djelo i s obzirom na odredbe o uvjetnoj osudi, zakonita.

Međutim, prvostupanjski sud smatra da to nije dovoljno za prihvaćanje navedene izjave u konkretnom slučaju kao zakonite, jer da mu odredba čl. 361. st. 3. ZKP/08 u izričaju „...ako s obzirom na okolnosti, njezino prihvaćanje nije u skladu s odmjeravanjem kazne propisanim zakonom...“, daje ovlast da preispituje sporazumnu kaznu i u pravcu je li ona odgovara okolnostima iz čl. 47. KZ/11 i svrsi kažnjavanja iz čl. 41. KZ/11, pa ako ocijeni da sporazumna kazna tome ne odgovara, izjavu će ocijeniti nezakonitom i rješenjem je odbiti.

Zato je u konkretnom slučaju tako i postupio, zaključivši da sporazumna kazna „nije odmjerena u skladu s odredbom čl. 47. KZ/11, odnosno predstavlja neprimjereno nisku kaznu koja nije u skladu s krivnjom optuženika Ž., odnosno okolnostima konkretnog slučaja, pa je time i nezakonita“.

Iz iznijetog je dakle evidentno, da prvostupanjski sud svoju ocjenu o zakonitosti ili nezakonitosti sporazumne kazne, a time i izjave vezano uz citirani zakonski izričaj, isključivo nalazi u svojoj ovlasti da utvrđuje i procjenjuje okolnosti iz čl. 47. KZ/11 i zatim da, ovisno o takvoj svojoj procjeni navedenih okolnosti, izjavu a time i sporazumnu kaznu, prihvati kao zakonitu donošenjem presude na temelju sporazuma stranaka ili je ne prihvati i rješenjem odbije, smatrajući je nezakonitom jer da kazna nije odmjerena u skladu s odredbom čl. 47. KZ/11 (iako mu ni u jednom ni u drugom slučaju navedene okolnosti nisu poznate), dakle i neovisno o tome što je sporazumna kazna u svim drugim segmentima zakonita, odnosno u skladu sa zakonskim propisima koji uređuju ovlast stranaka pri sporazumijevanju o kazni i drugim mjerama i kada je sporazum inače zakonit.

Takvo tumačenje odredbe čl. 361. st. 3. ZKP/08 koje je i dovelo do nepravilne primjene navedene odredbe, po stajalištu ovog suda, nije prihvatljivo, jer prelazi stvarni doseg te odredbe i dovodi do njezine proizvoljne primjene, a dovodi u pitanje i primjenu ostalih procesnih i materijalnih odredbi kojima je zakonodavac inače uredio ovlast stranaka da pregovaraju o priznanju krivnje i kazne i drugim mjerama kao i njihovu svrhu.

Naime, kada bi se prihvatilo navedeno tumačenje prvostupanjskog suda da citirani zakonski izričaj dopušta da sud sporazumnu kaznu ocjenjuje i u skladu s odredbom čl. 47. KZ/11 i da ovisno o takvoj svojoj ocijeni izjavu, a time i sporazumnu kaznu ne prihvati ili prihvati, to bi dovelo do nejednakosti i arbitrarnosti u postupanju prvostupanjskog suda i u slučaju kada izjavu iz tog razloga prihvaća i u slučaju kada je iz tog razloga odbija.

To zato što sudu uopće nisu poznate okolnosti koje su stranke imale na umu pri sporazumijevanju upravo takve kazne, jer ih zakon ne obvezuje da ih u izjavi navode, a niti sam sud, s obzirom na stadij postupka (pripremno ročište), ima zakonske mogućnosti te okolnosti utvrđivati, a samo po sebi je razumljivo, da se okolnosti koje nisu poznate ne mogu niti ocjenjivati.

Stoga je samo za zaključiti da to nije i ne može biti kriterij za donošenje bilo koje od navedenih odluka, jer bi i u jednom i drugom slučaju postupanje suda bilo jednako arbitrarno, a primjena jedne odredbe a ne druge, u svakom konkretnom slučaju bila bi proizvoljna.

Pored gore navedenog, da citirani zakonski izričaj ne obuhvaća ovlast suda da preispituje okolnosti iz čl. 47. KZ/11 i da to i nije bila intencija zakonodavca, upravo ukazuju odredbe zakona kojima se uređuju pitanja vezana za samu presudu na temelju sporazuma

stranaka. Naime, kada odluči o prihvatanju izjave sud je u presudi dužan izreći upravo kaznu iz izjave (čl. 361. st. 1. i 2. ZKP/08); sadržaj obrazloženja takve presude je znatno ograničen u odnosu na sadržaj obrazloženja osuđujuće presude koja nije rezultat sporazuma stranaka i ne sadrži obrazloženje odluke o kazni, u kojem se, prema članku čl. 363. st. 2. ZKP/08 navodi (samo) izjava na temelju koje je presuda donesena, a prema st. 3. istog članka takva presuda mora odgovarati sadržaju izjave iz čl. 360. st. 4. ZKP/08 (dakle, i u dijelu odluke o kazni).

Konačno, odredba čl. 364. ZKP/08 isključuje pobijanje presude na temelju sporazuma stranaka zbog odluke o kazni, a pobijanje iste dopušteno je samo zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. ZKP/08 i zbog povreda kaznenog zakona iz čl. 469. ZKP/08, sve sukladno čl. 464. st. 9. ZKP/08.

Prema tome, iz navedenih odredbi zakona je jasno vidljivo da je zakonodavac i u slučaju donošenja presude na temelju sporazuma stranaka isključio ovlast suda da preispituje sporazumnu kaznu i u pravcu njezine primjerenosti okolnostima iz članka 47. KZ/11, jer mu okolnosti koje su rezultirale konkretnom sporazumnom kaznom u izjavi i nisu poznate, pa to dodatno potvrđuje da stajalište suda prvog stupnja o primjeni čl. 47. KZ/11 kao odlučnog kriterija pri odlučivanju o zakonitosti ili nezakonitosti sporazumne kazne, a slijedom toga i o prihvatanju ili odbijanju izjave, nije prihvatljivo.

Konačno, a za slučaj prihvatanja takvog stajališta, proizlazilo bi da bi taj sud i to u okviru pripremnog ročišta, kao sudac pojedinac, imao veće ovlasti od vijeća kada donosi presudu na temelju sporazuma stranaka, ali i od drugostupanjskog suda, što sigurno nije bila intencija zakonodavca.

Stoga je, s obzirom na sve naprijed navedeno jedino zaključiti, da citirani zakonski izričaj treba tumačiti restriktivno na način da je sud ovlašten ispitati zakonitost sporazumne kazne u najužem smislu, tj. u pravcu je li sporazumna kazna u skladu s propisanom kaznom za terećeno kazneno djelo i s drugim zakonskim odredbama kojima je zakonodavac uredio pregovaranje stranaka o kazni i drugim mjerama, pri čemu se ima presumirati da je određena sporazumna kazna primjerena svim okolnostima konkretnog slučaja odnosno „u skladu s odmjeravanjem kazne propisanim zakonom“.

Budući da je sud prvog stupnja nepravilno primijenio odredbu čl. 361. st. 3. ZKP/08, što je utjecalo na odluku iz toč. I. izreke i time ostvario bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08, trebalo je zahtjev za zaštitu zakonitosti pod toč. I. prihvatiti.

U odnosu na toč. II. pobijanog rješenja valja naglasiti da je državni odvjetnik također u pravu kada smatra da je sud nepravilno primijenio odredbu iz čl. 362. st. 2. ZKP/08, čime je ostvarena bitna povreda iz čl. 468. st. 3. ZKP/08.

Naime, prema čl. 362. st. 2. ZKP/08, kada stranke odustanu od izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz čl. 360. st. 3. ZKP/08 do donošenja presude, izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka i svi ostali podaci koji se na nju odnose izdvajaju se rješenjem iz spisa i predaju sucu istrage i ne mogu se razgledati ni upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.

U pravu je državni odvjetnik kada tvrdi da se navedena zakonska odredba primjenjuje samo na slučajeve kada stranke odustanu od izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, ali ne i na slučajeve kada vijeće, odnosno sud, ne prihvati izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka kada su ispunjene pretpostavke iz čl. 361. st. 3. ZKP/08, kao što je to u konkretnom slučaju postupio prvostupanjski sud. Slijedom iznesenog primjena odredbe iz čl. 362. st. 2. ZKP/08 na slučajeve iz čl. 361. st. 3. ZKP/08, a kako to evidentno proizlazi iz toč. II. pobijanog rješenja, predstavlja nedopuštenu analogiju. Prema tome, pod toč. II. pobijanog rješenja sud je nepravilno primijenio odredbu iz čl. 362. st. 2. ZKP/08, čime je ostvarena bitna povreda iz čl. 468. st. 3. ZKP/08.

Slijedom navedenog trebalo je prihvatiti zahtjev za zaštitu zakonitosti i na temelju članka 513. stavak 1. ZKP/08 pravomoćno rješenje Županijskog suda u Zagrebu ukinuti pod toč. I. i II., te predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Zagreb, 21. rujna 2017.

Zapisničarka:
Martina Slunjski, v.r.

Predsjednica vijeća:
Senka Klarić-Baranović, v.r.